

ZNAČAJNI DATUMI U 2008. GODINI - KRATKA OBJAŠNJENJA

Nova hidžretska godina, četvrtak, 10. januar 2008.

Nova godina muslimanskoga kalendara nastupa 1. muharrema, što je ove godine 20. januara. Muslimanski kalendar je lunarni, mjesječev kalendar i godina ovog kalendara je kraća 10 dana od godine sunčevog kalendara. Ovakav način računanja vremena usvojen je za vrijeme halife Omera, neka je Allah s njim zadovoljan, a za početak računanja vremena uzeta je Hidžra – preseljenje Muhameda, neka je mir i spas Božiji na njega, iz Mekke u Medinu. Hidžra se dogodila 622. godine po Isau, neka je spas i mir Božiji na njega.

Muhamed, a.s., je bio prisiljen napustiti svoj rodni grad Mekku i otići tamo gdje neće biti u opasnosti. Medina, ili Jesrib kako se tada zvala, ponudila mu je utočište i Poslanik je, neka je mir i spas Božiji na njega, napustio noću svoj grad i preselio se u Medinu u kojoj je ostao živjeti do svoje smrti.

Dan Ašure – Jevmu Ašura, subota, 19. januar 2008.

Deseti dan mjeseca muharrema naziva se Danom Ašure. Prema predanjima u ovom je danu nakon potopa pristala lađa Božijeg poslanika Nuha, neka je mir i spas Božiji na njega. Preporuka Božijeg poslanika Muhammeda, neka je mir i spas Božiji na njega, je da se posti 9. i 10. muharema, ili 10. i 11. dan ovoga mjeseca. Na ovaj dan se spravlja i posebno jelo ašura (na arapskom deset). Spravlja se tako da se stavi više vrsta voća i povrća i tako napravi smjesa kao znak sjećanja na Nuha, neka je spas i mir Božiji na njega, koji je, po predanjima, u svoju lađu ukrcao po par od svega živoga.

Mevlud – rođenje Božijeg poslanika Muhammeda, neka je mir i spas Božiji na njega, četvrtak, 20. mart 2008.

Posljednji Božiji poslanik Muhamed, neka je spas i mir Božiji na njega, rođen je u ponedjeljak, 12. rebiu'l-evvela, trećeg mjeseca muslimanskog kalendara, 571. godine po Isau, mir i spas Božiji na njega. Muslimani dan rođenja Muhammeda, neka je mir i spas Božiji na njega, obilježavaju učenjem mevluda. Sam termin mevlud označava rođenje, ali je vremenom njegovo značenje znatno prošireno, te se svaka vjerska manifestacija na kojoj se okupi veliki broj muslimana naziva mevludom. Osim mevluda na kojima se okupi veliki broj vjernika organiziraju se i porodični mevludi u različitim dobima godine, a ne samo 12. rebiu'l-evvela.

Samo rođenje Božijeg Poslanika bilo je inspiracija pjesnicima da napišu spjevove – mevlude u kojima kroz stih opisuju vrijeme u kojem se rodio Muhammed, a.s., njegovu majku Aminu i dr. Takve spjevove napisali su Šemsudin Sarajlić, Hafiz Salih Gašević, Hafiz Ibrahim Zenunović, dr. Safvet-beg Bašagić, Rešad Kadić, Ešref Kovačević i drugi.

Dan džamija, srijeda, 07. maj 2008.

Odlukom Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini 07. maj je proglašen Danom džamija. Ovaj datum je odabran jer je 07. maja 1993. godine u 03.05 sati srušena Ferhadija džamija u Banjaluci. Ferhadija džamija je sagrađena 1579. godine a dao ju je sagrađiti bosanski namjesnik Ferhat-paša Sokolović. Bila je pod zaštitom UNESKO-a, a njeno rušenje sastavni je dio plana o uništavanju objekata duhovne i materijalne kulture muslimana.

Mevlud na Buni - subota, 10. maj 2008.

Na ovom se lokalitetu tradicionalno održava vjersko-kulturna manifestacija. Ovdje se muslimani sakupe kako bi na jednom od najljepših prirodnih ambijenata izrazili svoju pripadnost islamu, obavili svoje namaze, a slušajući vazove svojih duhovnih vođa podsjetili se na prolaznost ovoga svijeta. Tekija na Buni u Blagaju, desetak kilometara od Mostara, prema kazivanjima Evlije Čelebije sagrađena je 1697. godine, a današnja zgrada potiče iz 1851. kada je Omer-paša Latas dao obnoviti objekat. Ona je danas turistička destinacija, a u vrijeme Mevluda iz svih krajeva naše zemlje, te iz inozemstva Tekiju pohodi desetine hiljada ljudi.

Ajvatovica – nedjelja, 29. juni 2008.

To je tradicionalno dovište bosanskih muslimana u drevnom gradu Pruscu, i mjesto gdje se u jednom danu okupi najviše ljudi u Bosni i Hercegovini. Iako u sebi ima i vjerskih elemenata Ajvatovica nije samo vjerska manifestacija. Ona ima za cilj okupiti na jednom mjestu veliki broj muslimana i osnažiti ih za budućnost. Stoljećima su se muslimani okupljali na mjestu gdje je, prema kazivanjima, Ajvaz-dedina dova upućena Uzvišenom Bogu raspolutila stijenu i tako Prusac dobio toliko potrebnu vodu. Od 1949. godine, kada su krvavo spriječili održavanje Ajvatovice, komunistički režim je bio zabranio ovu manifestaciju. To je trajalo sve do 1990. godine, a od tada je Ajvatovica vjerskokulturna manifestacija čiji se sadržaji prezentiraju nekoliko dana u Bugojnu, Travniku, Donjem Vakufu i Pruscu.

Lejletu'r-regaib – četvrtak, 03. juli 2008.

To je noć u kojoj je majka Amina zanjela Božijeg poslanika Muhammeda, neka je spas i mir Božiji na njega. U narodu se naziva noć želja a obilježava se dovama, dobrovoljnim namazima, učenjem mevluda i drugim Bogu ugodnim sadržajima.

Džuma na musalli u Kamengradu, petak, 04. jula 2008.

Prema predanjima ovdje je klanjana prva džuma-namaz prilikom turskog osvajanja Bosanske Krajine. Sami lokalitet se naziva musallom, dakle mjestom gdje se obavlja namaz. Ovdje je sačuvan i mihrab i to je jedno od rijetkih mjesta u Bosni gdje mihrab stoji na otvorenom. Tradicionalno se na džuma-namazu u Kamengradu okupi veliki broj muslimana.

Dan Srebrenice, petak, 11. juli 2008.

Dan sjećanja na šehide Srebrenice stradale u masovnom genocidu 1995. godine u zaštićenoj zoni Ujedinjenih naroda. Na ovaj dan u svim džematima uče se hatme, jasini i dove, a u Potočarima se organizira poseban vjerski program i dženaza-namaz za ekshumirane žrtve genocida u Srebrenici.

Karići - subota, 26. i nedjelja, 27. juli 2008.

Dovište u Karićima kod Vareša jedno je od posjećivanijih u Bosni i Hercegovini. Cijela manifestacija se održava u i oko drvene džamije stare nekoliko stoljeća. Džamija nakon velikog pomjeranja stanovništva nema više svoga džemata i jedino je održavaju ovakva okupljanja. Osim predavanja, vazova i mevluda ovdje se nakon jacije-namaza u

subotu, posljednje sedmice mjeseca augusta, organizira tradicionalni derviški zikir koji traje do sabaha sljedećeg dana. U toku agresije džamija je potpuno uništena i spaljena, te se pristupilo njenoj rekonstrukciji. Dova 1999. prva je organizirana nakon agresije.

Lejletu'l-miradž, – utorak, 29. juli, 2008.

Ovo je noć u kojoj je Muhammed, neka je mir i spas Božiji na njega, uz Božiju pomoć uzdignut do mjesta do kojeg nikad niko od ljudi ni prije ni poslije njega nije stigao. To se dogodilo 27. noći mjeseca redžeba 621. godine. Božiji Poslanik je te noći najprije nošen od Časnog Hrama u Mekki do džamije El-Aksa u Jerusalemu, a potom uzdignut kroz pojedina nebesa do Sidretu-l-muntehaa (Lotosa nad sedmim nebom) ili još bliže Uzvišenom. Tu se Poslanik, neka je spas i mir Božiji na njega, susreo sa nekim poslanicima, a razgovarao je i sa Uzvišenim Bogom. Na miradžu su objavljena posljednja dva stavka poglavlja El-Bekare, naređeno je pet dnevnih namaza muslimanima, a kao uspomena na razgovor vođen na miradžu u namazu se uči tkzv. ettehijat, na svakom sjedenju prilikom obavljanja namaza.

Ovaj dan je i Dan vakifa – onih koji svoju imovinu ostavljaju kao zadužbinu na korist generacijama poslije njih.

Lejletu'l-berat - subota, 16. august 2008.

Petnaesta noć mjeseca ša'bana, osmog mjeseca hidžretskog kalendara, je mubarek noć Lejletu'l-berat. Ta noć se obilježava kao noć u kojoj meleki počinju pisati sudbinu čovječanstva i svakog čovjeka pojedinačno za narednu godinu. Ona navješćuje skori dolazak mubarek mjeseca ramazana.

Solun/Olovo – šehitska dova, srijeda, 20. august 2008.

Ova dova se tradicionalno održava u haremu džamije u Solunu kod Olova u kojem je ukopano 140 šehida. Učenjem dove nastavlja se tradicija poštivanja šehida i sjećanja na njihovu nesebičnu žrtvu. Osim ovoga dovišta u Olovu postoji još sedamnaest drugih, ali je šehitska dova u Solunu najznačajnija i centralno je dovište olovskog kraja.

Kraljeva Sutjeska – petak 29. august 2008.

Posljednjeg petka u mjesecu augustu organizira se tradicionalni mevlud u Kraljevoj Sutjesci kod Kaknja. Džamiju u Kraljevoj Sutjesci sagradio je, prema kazivanjima, sam Mehmed II Osvajač 1463. godine, neposredno nakon osvojenja utvrđenog grada Bobovca. S obzirom da se mevlud organizira petkom osim uobičajenih sadržaja klanja se džuma-namaz i održi hutba u kojoj se vjernicima skrene pažnja na obavezu čuvanja tradicije i sjećanja.

Prvi dan ramazana-početak posta – ponedjeljak, 01. septembar 2008.

Mjesec ramazan je mjesec obaveznoga posta za sve punoljetne, zdrave muslimane koji nisu na putu. Post je naređen 2. godine po hidžri (624.). Svaki punoljetan, zdrav, slobodan musliman dužan je postiti čitavih mjesec dana od zore do zalaska sunca. To je treći temelj islama. Mjesec ramazan je 9. mjesec islamskoga kalendara koji nekad ima 29 a nekad 30 dana. Muslimani poste u svim godišnjim dobima s obzirom na lunarni kalendar. Godina muslimanskog kalendara je kraća za deset dana od sunčeve godine, pa

se tako ramazan pomjera svake godine za deset dana. Ko posti 36 godina redovno postio je ramazan u svako godišnje doba i u svim mjesecima i danima.

Dan pobjede na Bedru - srijeda, 17. septembar 2008.

Druge godine po preseljenju (hidžri) Muhammeda, neka je spas i mir Božiji na njega, iz Meke u Medinu, odnosno 624. godine na obroncima Bedra dogodila se prva velika bitka u povijesti islama. Idolopoklonici iz Meke, iako su bili tri puta brojniji, poraženi su na Bedru i to je jedna od najvećih pobjeda muslimana u povijesti. Ova pobjeda je potvrdila zajednicu vjernika iz Medine kao važan i snažan faktor s kojim moraju računati svi stanovnici Arabijskog poluotoka. Islamska zajednica u Bosni i Hercegovini je 17. ramazan, dan kada se dogodila bitka na Bedru, proglasila je Danom bošnjačke dijaspole.

Lejletu'l-kadr – petak, 26. septembar 2008.

Noć kadr je noć početka objavljivanja Kur'ana, posljednje objave koju je Bog poslao ljudima. Ovoj je noći posvećeno jedno cijelosti poglavlje Kur'ana. To je “noć bolja od hiljadu mjeseci”, a “u njoj silaze Meleki i Džibril zbog odluke svake”. U Noći kadr muslimani mole za oprost svojih grijeha i milost Božiju na oba svijeta. Veličina ove noći sadržana je u objavljivanju Kur'ana, najveće milosti ikad darovane. Islamska zajednica je označila ovu noć kao noć znanja, nauke i obrazovanja, te se u tu svrhu organiziraju dobrotvorne akcije prikupljanja sredstava za obrazovne ustanove Islamske zajednice.

Dan Udruženja ilmije, nedjelja, 28. septembar 2008.

Ovaj se dan obilježava kao dan Udruženja Ilmije, strukovnog udruženja koje okuplja imame, hatibe, muallime i druge članove udruženja. Na ovaj dan je 1912. godine održana Konstituirajuća Skupština Udruženja ilmije. Cilj osnivanja bio je okupiti u jedno udruženje svu ulemu i doprinijeti jačanju i razvijanju vjerskoga života, pomaganju potrebnih, izdavanju knjiga i časopisa i dr. Prvi predsjednik Glavnog odbora Udruženja ilmije bio je Mehmed Džemaludin ef. Čaušević koji će kasnije postati reisu'l-ulema Islamske zajednice. Dan udruženja ilmije obilježava se različitim sadržajima prigodnim za tu priliku.

Prvi dan Ramazanskog bajrama – utorak, 30. septembar 2008.

Muslimani u svojoj tradiciji imaju dva velika mubarek dana, dva bajrama – Ramazanski i Kurban-bajram. Ramazanski bajram nastupa 1. ševvala, desetog mjeseca hidžretskog kalendara. Muslimani se ovoga bajrama raduju jer su ispostili mjesec ramazan, obnovili svoja znanja i potvrdili svoju pokornost Bogu Uzvišenom. Ovaj bajram traje tri dana. Muslimani se na Bajram okupaju, obuku najbolja odijela, posjećuju mezarja, obilaze rodbinu, prijatelje, komšije, dijele sadaku.

Dan šehida – drugi dan Bajrama – srijeda, 01. oktobar 2008.

Odlukom Rijaseta Islamske zajednice drugi dan ramazanskog bajrama proglašen je Danom šehida. To je dan sjećanja na sve one koji su svoje živote dali braneći svoju porodicu, čast, domovinu i vjeru. Na Dan šehida se običu šehidska mezarja, posjete šehidske porodice, prouči hatma za sve šehide i podsjeti se na njihovu uzvišenu žrtvu.

Dan Arefata, nedjelja, 07. decembar 2008.

Deveti dan posljednjeg mjeseca hidžretskog kalendara poznat je pod nazivom Jevmu'l-arefe (Dan Arefata). Arefat je brežuljak udaljen od Mekke petnaestak kilometara a boravak na Arefatu je obaveza svakoga hadžije, sastavni je dio obreda hadža, te se svi hadžije 09. zul-hidžeta, dan uoči Kurban-bajrama, okupe na ovom mjestu.

Na Brdu Milosti (Džebel u'r-rahme) na Arefatu, kako tradicija prenosi, nakon dugog traženja sastali su se Hazreti Adem i Hazreti Havva. Muhamed, Allah mu podario spas i mir, je svoj poznati govor na Oprosnom hadžu održao upravo na Arefatu. Ta tradicija davanja uputa hadžijama i danas je prisutna a održava se na nekoliko velikih svjetskih jezika. Lijepo je da oni koji nisu na hadžu poste ovaj dan.

Kurban-bajram, ponedjeljak, 08. decembar 2008.

Kurban ili Hadži bajram – veliki su mubarek dani, dani velikog Božijeg dobra. Njihovu važnost određuje klanje kurbana – tradicija Božijeg poslanika Ibrahima, neka je mir i spas Božiji na njega, i dijeljenje kurbanskog mesa siromasima, prijateljima, komšijama; i dani hadža – dani boravka nekoliko miliona muslimana u Časnim mjestima Mekki i Medini. Oni su se sa svih strana svijeta zaputili ka Časnome Hramu kako bi obavili peti stub islama –hadž- koji im Uzvišeni Bog propisuje, i koji je dužan obaviti svaki musliman čim stekne materijalne uslove za to. Hadžija je Allahov gost kome se pruža prilika da mu budu oprosteni svi grijesi i zato se milioni muslimana svake godine okupe na tlu kojim je koračao Muhammed, neka je mir i spas Božiji na njega. Kurban-bajram traje 4 dana.

Šebi Arus, srijeda, 17. decembar 2008.

Obilježava se kao sjećanje na preseljenje na Ahiret (drugi, vječni svijet) velikog sufijskog pjesnika Mevlana Dželaludina Rumija. Ove godine se navršava 734. godina od njegove smrti koju je on nazvao šebi arus (nevjestina noć) aludirajući time na neizmjernu radost zbog svoga susreta sa Gospodarom Svjetova, Allahom Uzvišenim. Derviši diljem svijeta obilježavaju ovaj dan u svojim tekijama. U našoj zemlji tradicija održavanja Akademije šebi arus stara je 50 godina. Predavanja, zikr, dova, učenje Kur'ana, ilahije neki su od sadržaja koji se ovim povodom organiziraju u sufijskim domovima – tekijama- širom naše zemlje.

Nova hidžretska godina, ponedjeljak, 29. decembar 2008.

Nova godina muslimanskoga kalendara nastupa 1. muharrema, što je ove godine 20. januara. Muslimanski kalendar je lunarni, mjesječev kalendar i godina ovog kalendara je kraća 10 dana od godine sunčevog kalendara. Ovakav način računanja vremena usvojen je za vrijeme halife Omera, neka je Allah s njim zadovoljan, a za početak računanja vremena uzeta je Hidžra – preseljenje Muhameda, neka je mir i spas Božiji na njega, iz Mekke u Medinu. Hidžra se dogodila 622. godine po Isau, neka je spas i mir Božiji na njega.

Muhamed, a.s., je bio prisiljen napustiti svoj rodni grad Mekku i otići tamo gdje neće biti u opasnosti. Medina, ili Jesrib kako se tada zvala, ponudila mu je utočište i Poslanik je, neka je mir i spas Božiji na njega, napustio noću svoj grad i preselio se u Medinu u kojoj je ostao živjeti do svoje smrti.